

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Opvs De Iudiciis Divinis, Qvae Devs In Hoc Mvndo Exercet

Accessit index concionatorius in omnes totius anni dies Dominicos & Festos, ab ipso Auctore confectus

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1651

Capvt X. Deum, vt aquarum terrarumq[ue] Dominu[m], potestatem, justitiam, prouidentiamq[ue] suam ostendere, miserando Emmanuelis Sosæ naufragio, & sæculi marisq[ue] similitudine declaratur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45686

tissimus mundi Moderator peccantes multat & emendat; de ipsis malis bonus. *Qui vocat aquas maris, & effundit eas super faciem terra. Dominus nomen est eius.* Amos. 5. 2.

C A P V T X.

Deum, ut aquarum terrarumque Dominum, potestatem, iustitiam, providentiámque suam ostendere, miserando Emmanuelis Sosa naufragio, & saculi marisq; similitudine declaratur.

Voniam autem Dominus nomen est eius, habet & hinc causam aquas habenas stringendi, vel laxandi, ut dominium suum manifestet. Si enim dominium est *jus gubernandi vel disponendi de re aliqua, tanquam sua*, seu sibi subiecta, itaque devincta, ut possit de ea, non ex commissione alterius, sed propria autoritate, sine cuiusquam injuria, disponere; profecto, cum Deus sit Dominus vniuersorum, nullam injuriam faciet vlli; per maria, nauiganti, si ventos immittat non à tergo spirantes; sed procellis & tempestatibus nauem adigat in scopulos, eamque allisam sinat lacerari. Illius est Oceanus; illius sunt maria omnia; illi omnes naues, omnes regiones, omnes mortales. Ius ergo illi est, eos terra marique gubernandi, ad suum, non ad illorum arbitrium & votum; ut in mari ventis prosperis vel aduersis, in terra humanis aut barbaris hospitibus, denique pace, aut misero bello vtantur. Nec deest illi sapientissima ratio mundi, ad hunc modum, gubernandi. Quippe cum sic non solum dominium illius & potestas, sed etiam iustitia, clementia, providentiámque hominibus innotescat. Hæc enim omnia in casibus humanis perspiciuntur. In aquis autem, naufragiisque hominum patientiam exercentibus, etiam discimus, quàm sint in hac vita fluxa omnia, itémque, quàm immanibus periculis se se obijciant, qui, vel ut Christi fidem inferant, vel ut aurum & gemmas auferant, ad Indos, Iapones, aliásque Orientales & Occidentales nationes, proficiscuntur. Cuius rei, etsi plura suppetunt exempla, vnum tamen non omitam ex illustri authore illustrissimum apponere, cuius me supra memini, obiter mentionem fecisse: in quo pariter docetur, & na-

I.

Leonard:
Lest. de iust.
cap. 3. dub. 1.

Q 2

nigan-

124 Cap. X. Maritimi, & seculi mores, in Emmanuele Sosa ostensi.
uigantibus ingentia esse discrimina, & in terram ejectis, maiores
sape ab hominum feritate, quam ab ipsis marinis fluctibus im-
pendere calamitates.

II.
Petr. Maffæ.
lib. 16. Hi-
stor. Indic.

Emmanuel Sosa, cognomento Sepulueda, qui Dienfi præfuerat
olim archiepiscopus, vir opulentus ac splendidus, ductus in matrimonium Eleonoræ,
Garcia Salacum Pratoris filia, tactus desiderio patriæ, pressam dimisit
rostratam excelsam, Cocini, conscendit. Sequebatur uxor, ac parui li-
beri; & Pantaleon Sala, & nobiles aliquot; & præter nautas, famulo-
rum etiam ac mancipiorum turba: in uniuersum capita ferme sexcenta.
Ianuarij mensis initium, Lusitaniam ex illa petentibus ora, statum sol-
uendi tempus. ventorum id vices, ac dudum explorata nauigandi ratio
postulat. Sosa cum cæteris, quod impeditior ad Coulanum cœmptis
fuerat, non nisi Februario mense profectus, circiter Idus Aprilis Caspa-
rium littus aperuit. Inde leni flatu profectus, circa Bonæ spei promon-
torium vehemens ab occasu obsistit ventus, idque cum fulgetris, & cali fra-
gore, tetraque ac minaci nubium vi. Tum inhorrescens mare paulatim
attolli, maioreque in singula momenta cedere fluctus. Cum in aduersum
obnitendi, remigio destitutis, nulla esset ratio; paulisper addubitatum à
nautis, utrum demissis antennis, in salo transitum tempestatis exspe-
ctarent. Verum Oceano magis magisque saeuiente perterriti, simul propter
anni tempus abjecta superandi promontorii spe, retro in Indiam pari
consensu vela dare constituunt. Sed ne id quidem è voto successit, adeo
violenti ac repentini status ab Oriente, diuersisque coorti plagis, quassata
iam nauis in perniciem conspirauerant. Horum impetu vela primum
discissa: malus deinde, mox gubernaculum, frustra fluctus euitante ma-
gistro, diffringitur. Præterea costis immodica iactatione conuulsis, multi-
plus accipiebatur unda, quam ut exhauriri aut egeri summa turba na-
ualis contentione & industria posset. Neque, præcipitata leuanda nauis
bona onerum pars, auertebat exitium. per hunc modum spoliati arma-
mentis, obuersante perpetua mortis imagine, dies aliquot in alto iactati,
postremo uertibus à meridie ventis, certum ad naufragium ad terram
appelluntur. neque erat in malis potius quicquam, ni uidentes uidentemque
hauriri profundo, vel in caca uada siccisq; adigi mallent: ad teli ergo
missum iacta ab utraq; parte anchora, dum scaphis, qua una supererit
solutus, in continentem euaderent. Sosa ante alios cum uxore filiisque, &
primarijs aliquot, raptim elata pecuniâ gemmisq; transfuelli, hanc
sua

sine ingenti periculo: usque adeo immanes, tota litore, moles aquarum, illis reciprocò frangebantur. neque idem effugiunt cetera multitudine patuit; scaphis, post unum alterumve trajectum, in dorso sa brevia impactis & comminutis. Eodem fere temporis articulo, anchorarius funis in Austrum obuersus, quamquam valido nexu & crassitudine, rumpitur. Tum qui remanserant, diuisa nauis latera, & vasto debiscentem hiatu aluena conspicati, erumpentia ex imo dolia, sarcinas capsasque corripunt; seque, incertam ad spem, quæ cuique proximum est, in mare dimittunt. Miserrando hinc spectaculo, inmissos sinitanti gaza mortales, & naualia instrumenta passim agi ferrique cerneret. Periere ab ipso statim dejectu, Lusitani circiter quadraginta; ex alijs nationibus, ad septuaginta: reliqui haud semel operati fluctibus, ac turgido spumantique aestu in diuersa raptati. ad haec, serinijs incussu lividi, aut clauorum squamarumque ictu cruenti, (tantus amor est lucis) tandem semianimes in sicco vestigia posuere. Vix dum euaserant; cum in conspectu omnium, vacua hominibus carina subsidit; & arenis illata, duas primùm, dein quatuor in partes, ad extremum in minutissima frustra dissiliit. haec maximè clades ad ultimam penè rerum desperationem Lusitanos adduxit. Quippe consilium fuerat, è reliquis naufragij subitarium dromonem intentis uelibus ad cursum aptare; atque ubi licuisset, cum delectis retro Sofalam, aut Mosambicum, opis petenda causa, transmittere. Eam quoque sibi facultatem ereptam uidebant, cum è discerpto nauigio laceròque vix ulla fragmenta cubiti mensuram excederent. Paulatim dein, quæq; supernatauerant, quæq; obruta fuerant, penè cuncta eum cadaueribus in litus ejecta: ipsa quoque demum anchora, hastaq; & minora tormenta, quamquam haec quidem prorsus inutilia; sulphureo omni corrupto puluere, neq; ullo conficiendi apparatu. Inter haec autumus abierat: & quòd ab equatore in meridiem gradus unum & triginta distat regio, resonanda turba, frigore, inedia, uulneribusq; torpenti, Sosa complures excitat ignes. tum ex aliquot orijs semicorrupta modys ac salsamentis, qua tempestatis injuria superfuerant: cibaria in singulos parca diuisa: quòd squalida circum arena, ac nullum esset cù incolis, fera & inhospita natione, commercium, dulces tantum in proximo scaturigines emicabant. atque ob id, connexis in orbem serinijs, adnolutoque saxorum pondere, uti securas exigent noctes, loco munita circumdata, & quatuor in partes, ut assolet, vigilia distributa,

quas intempesta nocte haud semel circuibat Sosa; neque ullum, in tali calamitate, boni & ciuis & praefecti omittebat officium. Tredecim ferme dies curationi corporum dati. mox de summa rei deliberatum, quid agerent, quò se conferrent. nemini dubium fuit, quin oram tenentes, ad flumen contenderent, cui Laurentius Marchesius olim ab sancto Spiritu nomen indiderat: eodemq; Lusitani ab Sosa & Mosambico mercimoni causa comueabant. id flumen à statuis in Orientem aberat leucacentum & octoginta. Ab hoc decreto Sosa, quamquam precipua in clade, tamen ceteros ipse vultu ac sermone confirmat, ne asperis in rebus desponderent animos. qui se pelago committant, ijs famem, sitim, iacturas, arumnas, omnia incommoda esse debere proposita. qua si contingant, non ita mox cadendum, quasi ea nunquam euentura existimarent. ad haec, pro suis quisque delictis aeterna supplicia meriti; breuia ac temporalia non inuiti persoluant. Simul, eo infortunio, non quid perdidissent cogitandum, sed quòd euaserint. amisisse multa, sed perire una cum ijs, qua amisserant, potuisse. monuit insuper, ut inter efferas destituti gentes, nullum deinceps nisi in conjunctione, & concordia praesidium collocarent. nemo seorsum, omnes in commune consulere. nihil neq; dispersis & vagis tutum, neq; conglobatis & consentientibus noxium fore. Postremo preceatus est cunctos, in ratione itineris, Eleonora & filiorum vel aetatis, vel sexui parcerent; seq; validi & robusti ad infirmorum vires attemperare ne grauentur. Ad ea sic clamatum, duceret quò vellet, & quomodo se ab eius auctoritate arbitrioque non recessuros. Per hunc modum corporibus & animis utcumque firmatis; hoc maximè ordine capeffunt iter. Praecedebat Sosa cum vxore virilis animi femina, liberisque propter aetatem securis, & Andrea Vasao nauis magistro (is pracelsum Crucis vexillum ferebat) & Lusitanis alijs octoginta, seruis praeterea centum. hi puerulos tergo per vices; Eleonoram infirmi pileto gestabant. Sequebantur cum ancillis, & imbelli turba nautici. Agmen infansum Pantaleon, & reliqui cum mancipijs Lusitani cogeant. Modicis inde itineribus, per infesta Castrum incursionibus, & noxijs animantibus loca progressos: inuia rupes, excedentia in nubes iuga, despectu horrendo conualles, caenosa voragine, inflata imbribus hybernis flumina excipiunt. ijs dum superandis, humilia procul vada, clementesq; montium ascensu ac descensu inquirunt; littoralis spatij triginta non amplius leucas, crebro ipsi ambitu flexuque, cacis ad haec erroribus, in centum pror. extendant.

extendunt. Mensis inter hac voluitur simul, extrema quoque inopia, consumptis iam omnibus alimentis, confictari capti. Sustinebant famem primò conchylia, putrefq̄ cetorum artus, & alia maris ejectamenta. dein, ubi à littore abcesserunt, siluestria poma baccaſie: tum tenerissima frondium, postremò bestiarum cadauera, & ossa qualibet igne toſta, pellesq̄, mollita. Nec lenius torquebat sitis, cum oppidò pauci, nec nisi magna presentis pecunia mercede, aquandi causa de via decederent, insidiantium ex occulto latronum impetus, atque leonum etiam ac tigrum ignota cubilia metuentes. Enormia inde aqua pretia: uti octo interdum aureis hemina constaret. Inter qua subinde aliqui lassitudine, inedia, siccitate confecti, deploratis viribus, Ethiopi diro, bellisq̄, & alitibus prada restabant, suprema ad suos mandata dantes antecedentibus: quorum in animis, ut sit, diuturni terrores, & proprium cuiusq̄, malum, omnem panem miserationem ac sensum aliena calamitatis exstinxerat. Sosa tamen, chari aliquot relictì supra modum angebant. Vxorì verò quotidiani labores, miseriaq̄, propemodum emouerant mente: quamuis illa quidem se se marito infatigabilem corpore pariter animoque prestaret comitem: ac baiulorum destituta ministerio, dudum suis ipsa pedibus ambularet, addens ceteris animos: & in partem oneris, tenera proli subleuanda succedens. Quarto mense ad amnem sancti Spiritus peruenit ab inscijs. Causa latendi fuit, quòd audita concepteq̄, animo magnitudini haudquaquam respondebat flumen, (quippe tribus alueis ea regione decurrens, in exitu iungitur) & idonei, ad percontandum explorandumque interpretes deerant: siquidem Ethiopis ex alia longè regione mancipijs, qua habebant in comitatu, nondum erat cum ijs populis tanta societas lingua, uti per illos possent, qua vellent, probè cognoscere. Percommodè cecidit, quòd regulus ea tenebat loca, miti admodum, prater aliorum consuetudinem, ingenio vir, beneq̄, in Lusitanos animatus, quòd illi placidum & equum paulò antè commercium cum ipso Laurentio Marchesio, & Antonio Calderia fuisset. Is, per amanter acceptum Sosa & reliquos apud se, dum aliquis ab Sosa institor appareret, omni arte retinere conatus est, partim ab insita humanitate, partim etiam proprii commodi gratia, quòd sinitimis implicitus bellis, tempestino firmoq̄, sibi auxilio diuinitus oblatam hanc putaret manum. Ac proinde, post multa benigni vultus incitamenta, deniq̄, gestu, nutibus, & incerta vocum significatione denunciat, haud procul abesse inde potentiorẽ se Regem,

Regem,

Regem, impium, & rapina adsuetum: si pergant, precipitis consilij penas duros. Nec preces, nec monita profuere. quò liberalius habebatur Sosa, eò magis fraudem suspicatus, porrò abire contendit, nauicul'que ab eodem regulo impetratis fluium traiecit. Quinto die ad medium amnis brachium processere, leucas iam à naufragio trecentas ementi, & quingentis comitibus, ad centum & viginti varijs cladibus traducti non amplius, id quog, brachium, conductis pretio lintribus, imminenti ignari transmittunt. maiore dein vsu lingua, per interpretes haud dubie cognitum, id esse flumen, quod tanto tam diu labore quaesissent: & eiusdem habitus albos homines illuc nauibus itare consueisse. non longè à mari is locus aberat. falsi ex eo latices: neq, ullam dulcis aqua venam circum apparere constabat. ad haec, solum plane incultum ac sterile. cum ibi Lusitani, malis victi, sub nocte necessario consedissent; postridie aduentantes Ethiops ferme ducentos adspiciunt, ac primo adesse praesentati, arma, quae male iam sustinebant, expediunt: reliquias virium ad repellendos fugandosque latrones intendunt. dein, postquam pacatus appropinquabat Ethiops, ac, quinam, & unde profugi, blande querebat; sumpta fiducia, infortunij summam & exhaustos labores; per interpretem exponunt. Cibaria tantum, neq, ea gratuita, jure gentium petunt, ferramenta genti expetita, concilianda commercio proferunt. Haud spernenda crescendi occasio barbaris visa. tantè de re ex tuto aggredienda solliciti, ac toti è fraude mendacior, conflati, respondent, nihil esse comaeatus in promptu: haud ita distare oppidum: eò si accesserint, hospitaliter ac benigne cunctos ab Rege tractatum iri. Suadebat requiem ultima lassitudo, & inuentus agnitusq, tandem exoptati fluij terminus: vasana insuper fames urgebat ac sitis. age sanè, ducibus istem ad oppidum tendunt. iamq, successuros, per viatorem, ingressu prohibet Rex; dense arbores in vicino assignata, quarum umbra se se utcunq, resicerent. Sex ibi dierum fuit mora, clauos ferme renulsos è naufragij tabulis, cum carnibus nutrituq, alio, permutabant: sitim leuabat in proximo fons. contracta inde cum incolis nonnulla cõsuetudine, perniciosam in spem hospitij Sosa paulatim inductus, mercatoris cuiuspiam aduentum ab Sosa, si liceat, ibidem operiri constituit. id ipsum Ethiops cum valde hortarentur; ex ijs missi ad Regem, qui Sosa interim, & coniugi, ceterisq, pro instituta societate, paulo commodius diuersorium peterent. Ille, popularium haud absimilis, omnibusq, artibus ad fallendum instru-

Etus, jubet Sosa renuntiare, se suosq; optimo esse in aduenas & calamitosos animo: sed quò minus eos adhuc intra oppidum admisit, duabus maxime causis retardatum. altera, quòd magna tum annonæ penuria uno omnes loco sustentari non possent: altera, quòd ferro succinctos, & vario genere telorum, incola seminudi, ac sudibus tantum adueti, maiorem in modum eximescerent. Si animum inducant Lusitani, ad pacata mansionis fidem, arma interim apud se custodienda sine dolo, deponeret; se domi sua Praefectum, primoresq; benignè habiturum: reliquos, circumfusis oppido vicis, fida in hospitia diuisurum. Dura omnino postulata visa concilio: sed recusantibus extrema necessitas & egestas instabat. Ergo nemine, prater unam Eleonoram, dissuadente palam; Sosa, qui amicè monenti atq; inuitanti regulo priori abrogauerat fidem; repudiatis Eleonora precibus monitisq;, se ac sua demum omnia insidiosò huic prepossera credulitate permittit. Cohors reliqua ducis auctoritatem sequi non dubitat, tradita extemplo arma premittuntur ad Regem: Sosa cum uxore, liberisq;, & fidelibus alijs ferme viginti subsequitur. Cateros quinos, vel senos regij praefecti varia in loca diducunt. Nec dum ad inhospitales peruenerant casus, cum destitutos ac diremptos ab ope mutua; non peculio tantum, si quid abditum gerebant, sed vestimentis etiam, quamquam attritis ac laceris exuunt; eaque nocte malignè admodum pastos, manè fustibus conuulsissq;, per summam perfidiam & immanitatem, tetris ac vicis exturbant. Rex gemmis, aurisq;, & argento, & quod pretiosi reliquum Sosa & familiaribus fuerat, audivissime rapto, corporibus tantum, ac vestimentis abstinnit; domoq; cunctos item exegit, insuper increpans, clementia adductum se, non pro meritis tractasse vagos piratas, & communes humani generis inimicos. Tum demum sensere Sosa, comitesq;, quam stulte se se inermes ignota ac barbara fidei credidissent. Neq; hic finis miseriarum fuit. namq; dum inopes consily, solutis ordinibus, nullo rectore, nullo sanifero, passim incerto errant gradu; noua repente Ethiopum manus, praecutis armata sudibus, in Sosa manipulum inuadit: ipsumq; & ceteros utriusq; sexus, nullo discrimine, vestibus nudat, obnoxios, contra ne hiscere quidem audentes. adeò, ablatiis armis, ceciderant animi, Eleonora tantum, generis memor, ac pudoris ad ultimum retinens; obniti acriter, pugnis quin etiam colaphisq; barbaros ultro ad necem irritare: quoad mariti deniq; hortatu, & deficientibus iam plano viribus, abstiit. nec mora: detracta direptaq; vestes; metu ac pu-

dore confusis, qui ex infelici comitatu restabant, atq; ab tanta rerum indignitate auertentibus oculos. tum verò, casta matrona tristior omni morte lux visa, defodit arenis è vestigio se se: qua supereminet, soluto raptim fusòq; obtegit crine. mox ad Andream, paucòsq; superstites, voce suprema: vos quidem, inquit, duci vestro fidem egregiam prestistis, optimi viri. nil ultra opus est. ite, vobisque ipsi tandem aliquando consulite. ac, si quem patris olim finibus reddi contingat, renuntiate, quò loci mea me maritumque delicta perduxerint. Mœstum inde silentium immobilis tenuit. Cara tantum intuenti pignora, iuges rini lachrymarum denso cum gemitu profluebant. Sosa item altus mœror ac dolor vocem incluserat. cumque de fixo in terram obrutu, aliquandiu attonito, ac stupenti similis adstisset, paterna demum exstimulante cura, proximam in siluam quærendo qualicumq; nutrimento secedit. inde regressus, Eleonoram triduo ieiunio sietuque panem consumptam, è filiis alterum prorsus extinctum offendit, eumq; suis ipse manibus terra mandauit. Postridie eodem pabulandi functus officio coniugem vna cum filio exanimem reperit, & lamentabili circumuociferatione complorantes ancillas. Hisce confestim summotis, in dextram jacentis manum aliquandiu reclinato capite incubuit: dein, isdem adiuuantibus ancillis, cadauer utrumque sepelyt, nihil unquam effatus. Postremò se se iterum abdit in siluas. ibi laniatum à feris putant. nunquam deinde comparuit. Hunc exitum, inter paucas miseranda Sosa peregrinatio terra marique sortita, cum saculi huius tertius & quinquagesimus ageretur annus. reliqui ad centum, fædo agmine, rerum omnium inopes, diu errabundi, varijs casibus ad sex & viginti redactò numero, cum pro captiuis haberentur, deniq; ab nauiculario Lusitano, qui cboris mercandi causa, regionem eam a Mosambico petierat, sesterijs in capita quaternis redempti. in ijs Pantaleon fuit, qui ante hoc biennium, exacta iam etate, vtrum praualeus viribus, Olisipone subito nervorum stupore apoplecticus obiit. Caterum tanta Sosa calamitas longè latèque vulgata misericordiam hominum ciuit: cupiditatem & audaciam non imminuit. Hæc Petrus Maffæus.

III.

Talia, cum omni familia sua, Sosa Emmanuel, terris jaclatum & alto, pertulit. Ex quibus æstimare licet, diuinam potentiam, dominium, æquitatem, prouidentiam. Quid enim ille vndipotens Neptunus, cuius jura vel Æolus ausus est violare? quem Iuno de-

cepit

cepit? contra cuius voluntatem procella extitit, cui tanta ira, tamque vehementi oratione opus fuit, ad fluctus & ventos compescendos? quid potentia fingitur obtinuisse? Vno verbo Christus imperavit ventis & mari, & facta est tranquillitas magna. Sine veri DEI nutu, nulli ebulliunt fluctus, nulla maria vel tumescunt, vel quiescunt. Ille vocat aquas maris, & effundit eas super faciem terra: Dominus nomen est eius. Hinc nemo conquiri potest. Equum est, quod cum re sua facit. Si causa alia deessent omnes, dominium solum sufficeret. Quis sceleris arguit videns aquam effundi ab eo, qui hausit, & haurire denuo potest? Si non modo seruum hoc crimine non arguis, sed ne illud quidem communi vituperatione reprehendis, quod creaturam DEI inutiliter perdat, cur ipsum aquarum Dominum vis in jus citare, si commouet maria, in qua summam habet potestatem? Quanquam multas praeterea habet causas. 1. Putrescerent aquae, si non commouerentur. Turbatio illis, est purgatio. 2. Sine ventis naues testudineo gradu procederent, vel omnino starent. Venti autem fluctus cient. Qui ergo optat ventos, patiatur fluctus. 3. Crudelissima gens est nautarum, & cum nauali turba, fax plerumque vltima hominum confluit, ad naues, quas velut sentina grauat. Neque ipsi saepe vectores primarij ac nauium domini vitijs suis carent. Alij ludis absorbentur, alij ganeis, seu scortis. Alios Erisichthonia auri fames & auaritia insatiabilis impellit ad nauigandum. Quosdam homicidij, aut grauioris facinoris conscientia in naualem fugam conijcit. Hi omnes magnam partem rerum diuinarum obliuio, periculis admonentur, vt opem caelestem implorent. Qua de causa vulgare illud circumfertur: *Qui nescit orare, vadat ad mare.* Quod vel Ethnici fecerunt, quanquam in eo decepti, quod Castores & Polluces, & Tritones, & nescio quas ligneas Nereides & Glaucos in auxiliu vocarent. Quam rem S. Spiritus stultitiae conuincit, dum ait: *Alius nauigare cogitans, & per feros fluctus iter facere incipiens, ligno portante se, fragilium lignum inuocat.* Melius fecerunt, melioremque DEVM inuocarunt illi nautae, qui in media tempestate clamauerunt ad Dominu, & immolauerunt hostias Domino, & vota vouerunt. Quos recte plurimi pieque, & saepe salubriter imitantur, qui nauis & sibi a naufragio metuentes, varia vota, si dis-

Matth. 8. 26.

Amos. 5. 8.

Sap. 14. 11

Ion. 1. 14.

R. 2.

crimen.

crimen euadant, Deo faciunt. Et alij quidem peregrinationum, ad hunc vel illum Diuum, alij autem ieiuniorum, certis diebus, tolerandorum; alij elemosynarum in egenos erogandarum; alij aedificandorum templorum; alij perpetuae castitatis; alij etiam religionis ingrediendae. Ob hos tales effectus, an non viles censendae sint maris tempestates? Multorum contumaciam fregit naufragij metus. 4. Multos merfit mare, sed nocentes. 5. Quod si & innocentes talibus procellis inuoluuntur, compendium mortis habent & doloris. Minor est cruciatus vndis absumi, quam flammis. 6. Quem non curiositas nauibus auheret in insulas Fortunatas, aliasque nouas terras; quem non cupiditas habendi alliceret, si nauigantes non periclitarentur? 7. Quae gloria fuisset Danao Beli filio, qui nauem primus ex Aegypto in Graeciam aduexit? quae Iasoni & Argonautis? quae Christophoro Columbo, si nauigatio periculis careret? Maxima virtutis laus est, discrimina non horruisse: & superasse, quod fuit cum periculo laboriosum.

IV.

Denique mihi & illa non postrema causa videtur, ut habeamus in mari, veram & expressam, quamdam humanae vitae imaginem. Aptissime enim pericula periculis explicantur: & quidem summa summis. *Qui nauigant mare, enarrent pericula eius: & audientes auribus nostris, admirabimur, cognoscemusque prorsus, in nostra vita, similes scopulos, & fluctus, & pericula occurrere.* Quae etiam de causa, recte Clemens Alexandrinus, ubi vetat, gemmis annulorum, idolorum imagines insculpi, suadet nauim vel anchoram imprimi, nauigationis utiq; & vitae humanae monumentum. *Sint autem nobis, ait, signacula, columba, vel piscis, vel nauis, quae celeri cursu a vento fertur, vel lyra musica, quae usus est Polycrates, vel anchora nautica, quam insculpebat Seleucus.* Quoties piscem, quoties nauem, quoties anchoram inspicimus, illico in memoriam venit, homines in terris, non secus ac pisces nauesque in vndis natant, aut nauigare; vitamque nostram aquae similem esse, quae est res fluxa, ventis & tempestatibus obnoxia. *Omnes morimur, & quasi aqua dilabimur in terram, quae non reuertuntur,* ait mulier Thecuitis. De periculis, & aduersis ventis, & mille incommodis maris, & vitae inter se comparatis, complures meminerunt.

V.

Bellissime autem S. Augustinus hominis, per hunc mundum, velat

Eccli. 43. 26.

Clemens
Alex. lib. 3.
Pædag.

2. Reg. 14. 14.

velut per mare; nauigantis miserias, diuersis locis, considerauit. Qui etsi docuerit, ad illum, qui ubique est, amando veniri, non nauigando; mox tamen subiecit: *Sed quoniam etiam, in tali itinere, abundant fluctus & tempestates diuersarum tentationum, in crucifixum crede, ut fides tua lignum possit ascendere. Non mergèris, sed ligno portaberis. Sic, sic, in huius sæculi fluctibus, nauigabat ille, qui dicebat: Mihi autem absit gloriari, nisi in cruce Domini nostri IESU Christi.* Eandem, per crucem nauigandi artem, & vitæ huius procellas describit, etiam, cum Euangelium illud de Domino ambulante super aquas, exponit, his verbis. *Dum ille (Christus) orat in excelsis, nauicula turbatur fluctibus in profundo: quia insurgunt fluctus, potest ipsa nauicula turbari; sed quia Christus orat, non potest mergi. Nauicellam quippe istam, fratres, Ecclesiam cogitate, turbulentum mare hoc sæculum. Quando aliquis impia voluntatis, maxima potestatis persecutionem indicit Ecclesie, & quantum in ipso est, Christianum nomen conatur extinguere, super nauiculam Christi grandis unda consurgit. sed, in his tentationibus, erigatur antenna, ut suspensa arbori, crucem figuret. Hanc Christianus respiciat, & non deficiat, quia sicut dicit Apostolus Petrus, Christus pro nobis passus est, relinquens nobis exemplum, ut sequamur vestigia eius. Dicit etiam beatus Ioannes: Sicut enim Christus pro nobis animam suam posuit, sic & nos debemus pro fratribus animas ponere. Huic ergo antenna, id est, cruci Christi, simplex conuersatio, & pura confessio, tanquam candentia vela, religuntur. Et vela nostra fluctibus abluantur, vestisq; tendatur, ut sine macula, & ruga, inueniatur. Quantumlibet mare sauiat, ventus incumbat, inter fluctus & fluctus, nauis ista turbetur tantum, non mergatur, & currit. Denique posteaquam nauis hac adificata est in Hierusalem, atque inde in medio pelagi huius frementis emissa est, aestuantium volumina undarum, & furentium flabra ventorum, dum eam huc atq; illuc circumferunt, omnium gentium littoribus appulerunt, peregrinas merces, quacumq; inuenit, inuenit. Quid enim tam peregrinum, in terra nostra, quam per pœnitentiam, remissio peccatorum, regnumque calorum?*

Igitur habemus ex hoc sancto Patre, sæculum esse mare, tempestates insurgere in persecutionibus, nauem tutissimam eligi, si in crucem, cum Christo, ascendamus. Quò autem tendendum est? quò nauis dirigenda? *Quo modo, qui nauigant, nauem ad astra dirigunt*

S. Augustin.
serm. 2. de
verb. Apost.

S. Augustin.
in Matth.
serm. 14.

1. Pet. 2.

V I.

Clem. Ale-
xandr. lib. 6.

R 3

dirigunt

Strom.
S. Augustin.
in Psalm. 13.

dirigunt, ait Clemens Alexandrinus. Neque monstra hic maris nobis sunt metuenda. Virtute crucis pericula omnia superentur. Quid ergo nos? ait Augustinus. Ad patriam, quæ ituri sumus? per ipsum mare, sed in ligno. Noli timere periculum, lignum te portat, quod continet saculum. Ergo attendite: Hoc mare magnum & spaciosum, in repentina, quorum non est numerus, animalia pusilla & magna. Noli timere, noli terreri; desidera patriam, intellige peregrinationem. Illic naues commeabunt. Ecce in eo, quod terrebat, commeabunt: naues nautant, & non mercantur. Naues Ecclesias intelligimus: commeant inter tempestates, inter procellas tentationum, inter fluctus saculi, inter animalia pusilla & magna. Gubernator est Christus in ligno crucis sue. Illæ naues commeabunt. Non timeant naues, non valde attendant, ubi ventent, sed à quo gubernentur. Illinc naues commeabunt. Quem commeatum reperiunt tristem, quando gubernatorem sentiunt Christum. Commeabunt securè, commeabunt perseveranter, venient ad finem debitum, perducentur ad terram quietis. In portu tutissimum est navigare. Ad hunc cæli portum, ut aspiremus ipsi nos fluctus impellunt, quibus, in hac vita, homines jactantur. Quod idem S. Pater alibi docens, ait: *Universus iste mundus, quasi quoddam diluivium est, eò, quòd omnia, quæ in hoc mundo sunt, ad similitudinem aquæ incertis eventibus fluctuando decurrant. Vera autem fides, quæ non transitoria, sed æterna promittit, quasi à quibusdam fluctibus, sic ab hominum mundi cupiditate in suprema animum tollit: & portari quidem ab aqua potest; sed mergi omnino non potest: quia ad necessitatem hoc mundo retinetur, sed eius desiderijs, per affectum non implicatur. Quisquis ergo æterna non credens sola, quæ transeunt, appetit: hunc quasi sine navi laborantem in fluctibus impetus aquæ decurrentis secum trahit. Qui vero æterna credens, transitoria diligit, hic juxta navem naufragiû facit: qui autem æterna bona credit & diligit, hic in navi positus fluctuantis maris undis securus pertransit: quia qui per desiderium fidei navem non transgreditur, iam quodammodo, in fluctibus, terræ stabilitatem imitatur.* Nunc igitur, quæ & terræ sit stabilitas, quæ securitas, quod emolumentum, aut detrimentum, videamus; de aquæ autem necessitate, utilitate, jucunditate, in hunc similem modum expensa, quisquis antehac fuit temerarius judex, aut superbus contemptor, posthac dicat:

S. Augustin.
lib. de substant. dilectionis. c. 7.

Prò dij immortales, in aqua nunquam credidi voluptatem inesse tantam!

C A P V T XI.

Terra, hominis gratia creata, situs, quies, rotunditas, inaequalitas, venustas, & feracitas, laude & admiratione digna.

Tertium, inter elementa, locum terra possidet, de qua nos sumus, tanquam communi omnium matre; cuique, non iam cum Bruto illo Romano, sed cum sanctis viris, originis nostræ memores, osculum sepe ferre deberemus, nos ipsos ita alloquentes: *Pulvis es, & in puluerem reverteris.* Sed sunt non pauci, qui etiam hic inueniunt, quod Aristarcho dignum arbitrentur, similes ijs, qui Homeri versus acephalos, id est, capite, vel cauda diminutos excerpunt, tam multa alia integra pulchrâque prætermittentes. *Idem enim faciunt, ait Plutarchus, qui de paucis vitæ malis queruntur, dissimulatis tot commoditatibus.* Quod vitæ humanæ vniuersim, id etiam terræ conuenit. Spinæ & tribulos quidam tantum in oculis habent, hinc punguntur. Alij etiam rosas & violas intuentur, & vulnera spinis facta inungunt oleo rosarum. Quanquam & alij errant, qui omnia, in terris, plena existimant floribus esse oportere, & quidquid calcant, rosam fieri volunt. Tutissimi vtique eunt, qui media incedunt via, & dura mollibus, alta planis, amara dulcibus temperata contemplantur. Nam, & qui spinas tantum sentiunt, eiulant: & qui rosas tantum attingunt, luxuriant. Qui autem in diuinæ veritatis arcana penitus intrant, in vtrisque artes Moderatoris, laudisque maximas perspicunt, canuntque identidem: *misericordia Domini plena est terra:* **VERE DICIMVS, IVRATI DICIMVS.** Sic laudantium plenus est chorus. Cyrus rex Persarum, teste Xenophonte, tantum in hominum animis excitare potuit desiderium præstandi ea, quæ essent ipsi gratæ: ut omnes ipsius arbitrio regi perpetuo cuperent. Tot nationes, ut ex eo ipso penderent, effecit; quot etiam enumerando percurrere fuerit operosum; quacunque scilicet ex parte à regia quis ordiatur; siue ad ortum, seu occasum, siue ad septentriones, seu meridiem. Idem desiderium longé-

T.
Liu. lib. 7.
Gen. 3. 19.
Plutarch. in Moral.
Psalm. 32. 6.
Xenophon. lib. 1. de Cyri Instit.